

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 24. ТОМ 2
ISSUE 24. VOLUME 2**

**Дрогобич, 2019
Drohobych, 2019**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 29.08.2019 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомя]. – Дрогобич: Видавничий дім "Гельветика", 2019. – Вип. 24. Том 2. – 212 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор, (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент, (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Грищенко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Квас О.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медведик Ю.Є.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Львівський національний університет імені Івана Франка), професор кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стецик Ю.О.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка; **Падалка Г.М.** – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова; **Патрільяк І.К.** – д.і.н., проф. каф. новіт. іст. України, декан іст. фак. КНУ ім. Т. Шевченка; **Скотна Н.В.** – д.філос.н., проф., зав. каф. практич. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

Статті збірника прирівнюються до публікацій у виданнях України, які включені до міжнародних науково-метричних баз відповідно до вимог наказу МОН України від 17 жовтня 2012 р. № 1112 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 03.12.2012 р. № 1380).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74,
факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2019
© Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М., 2019

УДК 37.034: 37.018.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/24.176847>**Олена СТОЛЯРЕНКО,***orcid.org/0000-0002-1899-8089**доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки і професійної освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(Вінниця, Україна) Olena-best@ukr.net***Оксана СТОЛЯРЕНКО,***orcid.org/0000-0001-7080-0626**кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Вінницького національного технічного університету
(Вінниця, Україна) oksanny-81@ukr.net*

АНТРОПОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ В ОБҐРУНТУВАННІ ГУМАНІСТИЧНИХ ЗАСАД СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ

У статті охарактеризована антропологічна концепція, обґрунтована її роль в організації гуманістичного виховання молоді на основі антропоцентризму. Виховання особистості здійснюється завдяки цілеспрямованому впливу суспільних інститутів, що забезпечують відтворення соціально-культурного досвіду в її свідомості, способах поведінки та діяльності. Результати виявляються в її вихованості, що характеризує ставлення людини до самої себе та довколишніх. В основі ставлень – цінності, прийняті в суспільстві. В сучасній ситуації домінують формування базових цінностей гуманізму. Принцип людиноцентризму сто-совно освіти об'єктивується нами як особистісно орієнтований виховний процес. В основі антропологічної концепції лежить антропоцентрична модель виховання. Людина в ній – найвища цінність, відкрита система, а головне завдання виховання – створення середовища, сприятливого для саморозвитку кожного. Антропологізм максимально наближається до гуманістичного принципу організації виховання відповідно до законів розвитку особистості, сприяє формуванню у молоді ціннісного ставлення до людини.

У статті охарактеризовано складові антропологічної концепції виховання, особливості процесу гуманістичного виховання школярів.

Ключові слова: антропологізм, антропоцентризм, антропологічна концепція, гуманістичне виховання, гуманістичні цінності, ціннісне ставлення до людини, готовність до активної гуманістичної діяльності.

Olena STOLIARENKO,*Doctor of Pedagogics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogics
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
(Vinnytsia, Ukraine) Olena-best@ukr.net***Oksana STOLIARENKO,***Candidate of Pedagogics,
Associate Professor at the Foreign Languages Department
Vinnytsia National Technical University
(Vinnytsia, Ukraine) oksanny-81@ukr.net*

THE ROLE OF ANTHROPOLOGICAL CONCEPT IN MODERN HUMANISTIC EDUCATION

The article describes the anthropological concept, its role in the organization of humanistic education based on the anthropocentrism principle. The training of a person is influenced by different social institutions, which ensure the reproduction of socio-cultural experience in his consciousness, behavioral models and kinds of activities. The results are represented in his educational level, which defines the person's attitude to himself and the others. The values adopted from the society are at the heart of attitudes. Nowadays the dominant factor is the formation of the basic values of humanism. The principle of human-centeredness in the sphere of education is defined as a personality-oriented educational process. The anthropological concept is based on anthropocentric model of education. According to this model the person is con-

sidered to be the highest value and the open system. The main task of education is the creation of an environment fostering everyone's self-development. Anthropologism is closely connected with the humanistic principles of educational process and based on the laws of personality development, contributes to the formation of youth's value-centered attitude to a person. The commonly accepted scientific principle of human-centeredness is considered here as a personality-centered educational process. The suggested here anthropocentric model regards a person as an open system; education process is viewed as the environmental creation, capable of self-development. From the anthropological humanistic point of view, educational process is implemented in such a way, when interests, believes of each person are respected. Pedagogical anthropology presents a complex set of human existence characteristics; it is closely connected with the principles of humanistic education.

In the article the theoretical and methodical principles of humanistic education studies based on anthropocentric ideas are scientifically proved; the scientific-methodical system and the research concept are developed on methodological, theoretical and practical levels; the level of the psychological and pedagogical scientific studies, educational practice development and subsequently the peculiarities of youth's humanistic education based on anthropocentric ideas and its role as the main factor of the education humanization process is investigated, the main principles of the humanistic transformations methodology in education is clarified. The notion and structure of a value-centered attitude to a person as a universal, complex personal quality were defined. It is regarded as an integral, systemic, multidimensional, invariant entity with its meaning being revealed by means of intellectual, emotional and value-centered, activity and practical components and is characterized by the reflection of the significant role of moral knowledge, ideas, beliefs, humanistic motives, emotions, feelings, value-centered orientations that determine a valuable position of a person, encourage him to act, express love for people; respect for personal dignity; generosity; mercy; moral activity in the struggle against any manifestations of evil, cruelty, indifference, anti-human actions; sensitive, fair and respectful attitude to others, which is implemented by means of friendly relationships, tolerant interaction, and, in general, is provided by understanding of the experience gained in the educational activity of humanistic behavior in youth's consciousness. It is based on the integration of human knowledge and versatile work with different age categories of pupils in extracurricular, out-of-school humanistic activities. The criteria of mastering basic humanistic values by modern youth in order to form personal value-centered attitudes (cognitive, motivational, operational and productive), indicators (external and internal), levels of the quality under study were developed. Organizational and pedagogical conditions were defined, proved and implemented, methodological approaches of solving the problem were improved. An important role is played by the subject-to-subject interaction, cooperative creative activity, humanization of partner relationships, scientific and methodological provisions, content, forms, methods and means of educational work.

Anthropological educational concepts are described in the article, a fragment of the study concerning the improving the pupils' level of a value-centered attitude to a person process is presented, the results of work are summarized. The dynamics analysis of teaching a value-centered attitude to a person to pupils of different age groups has proved the suitability of the author's technology. At all stages of the experiment positive changes concerning basic humanistic values mastering, which was implemented in behavior and value-centered attitude to a person took place in the personality's structure by the cognitive, motivational, operational and productive criteria.

Key words: anthropologism, anthropocentrism, anthropological concept, humanistic education, humanistic values, value-centered attitude to a person, will for active humanistic activity.

Постановка проблеми. Проблеми в суспільстві, інтеграція і глобалізація, розвиток технічної цивілізації актуалізують освітні зміни в напрямку гуманізації та антропоцентризму. Наукові дослідження і виховна практика доводять, що людство знаходиться на межі деградації та самознищення, а ціннісне ставлення до людини ще не стало пріоритетним у системі цінностей особистості.

Тому **метою** статті є актуалізація антропологічної концепції у гуманістичному вихованні.

Аналіз останніх результатів досліджень. О. Безкоровайна, І. Бех, Т. Дем'янюк, О. Коберник, В. Кремень, О. Сухомлинська – учені, яким належить теоретико-методологічна розробка засад гуманістичного виховання. Обґрунтування антрополого-методологічних концепцій гуманізації належить представникам педагогічної антропології (М. Шеллер, В. Лай, П. Тейяр де Шарден, М. Монтессорі, К. Вентцель, Д. Дьюї, А. Комбс., К. Роджерс, Л. Толстой, О. Газман, Б. Бім-Бад).

Виклад основного матеріалу. Реформування педагогічної дійсності в руслі ідей нової школи, інноваційні зміни відбуваються на користь антрополого-методологічних засад гуманізації виховання (Неменский, 1989). Антропологізм як філософська концепція розглядає явища природи, суспільного життя відносно властивостей і потреб, проголошує непересічну цінність людини. Сучасна педагогіка трактує антропологічний підхід «антропологічним ренесансом», проте, окремі пошуки й досі не об'єднані ні галуззю дослідження, ні єдиною методологією (Кулешов, 2001: 55). Сучасна антропологія об'єднує більше п'яти напрямків і характеризується методологічним різноманіттям підходів (Кларин, 1994). Проте, це не припинює ролі антропологічних аспектів у визначенні мети виховання, формуванні наукового образу людини і сучасного реформування освіти в руслі ідей антропоцентризму. Науковці називають антропологізм специфічним станом філософської культури (Максакова, 2001), концепцією, в якій

Таблиця 1

Прояв ціннісного ставлення до людини і оцінка готовності до активної гуманістичної діяльності

Кількість учнів, %	Готовність до активної гуманістичної діяльності				
	Високий рівень	Вищий середнього	Середній	Середній нестійкий	Низький
ЕГ	29,18%	30,47%	15,45%	13,73%	11,15%
КГ	21,87%	26,33%	16,51%	20,08%	15,17%

всі явища розглядаються залежно від потреб людини (Шаронов, 1997). В антропологічній концепції гуманістичне виховання підсилюється антропологізмом, який розкриває всі характеристики людського буття; максимально наближається до гуманістичного принципу організації виховання відповідно до законів розвитку особистості; визнає домінантами гуманізму унікальність людини, розуміння її свободи й відповідальності, відкриту взаємодію з іншими (Аносов, 2003). Нами досліджено гуманістичні ідеї В. Бехтерева, П. Каптерева, П. Лесгафта, А. Нечаєва, М. Пирогова, К. Ушинського; охарактеризовано вітчизняні і зарубіжні (А. Дімоз, Ф. Знанецький, М. Мід,) антропологічні концепції виховання (Радіонова, 2000). Згідно теорії компенсаторного виховання (Бим-Бад, 2000) «недостатня людина» негативно впливає на моральний стан суспільства, стає потенційною загрозою духовному здоров'ю нації (Вернадський, 1988). В основі Вальфдорської педагогіки – лежить антропософська концепція розвитку тілесних і духовних чинників і гуманізація педагогічного процесу. Антропоцентрична модель передбачає філософське обґрунтування гуманістичного виховання (Бігінас, 1996; Корнетов, 1994). Особливості виховання ціннісного ставлення до людини в руслі антропологічних ідей представлені в авторських публікаціях (Столяренко, 2017; Столяренко, 2018). З метою визначення підготовленості вихованців до активної гуманістичної діяльності були використані різноманітні методики (Столяренко, 2018). Результати отриманих даних на завершальному етапі оброблені і представлені в таблиці 1.

Висновки. У процесі дослідження було виявлено, що більшість представників експериментальних груп, на відміну від контрольних, оцінила свою готовність до гуманістичної діяльності як вищу середнього та як високу. Виявляли статис-

тичну достовірність відмінностей готовності до активної альтруїстичної діяльності представників обох груп за допомогою критерію φ^* Фішера.

$$\varphi^* = (\varphi_1 - \varphi_2) \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$$

φ_1 – значення для експериментальної групи; φ_2 – значення для контрольної групи; n_1 – кількість учнів в експериментальній групі; n_2 – кількість учнів у контрольній групі. Насамперед, знаходили величину φ , яка відповідає відсотковим часткам для кожної з груп. $\varphi_1 = 1,635$, $\varphi_2 = 1,476$. Відповідні значення розмістили у формулі та одержали значення $\varphi_{\text{emp}} \approx 2,19$. Значення φ_{crit} відповідні рівням статистичної значущості, дорівнюють: $\varphi_{\text{crit}95\%} = 1,34$, $\varphi_{\text{crit}99\%} = 2,12$. Одержане нами значення $\varphi_{\text{emp}} > \varphi_{\text{crit}99\%}$, тому гіпотезу H_0 можна відхилити. Різниця показників рівнів оцінки готовності вихованців до гуманістичної діяльності у контрольній та експериментальній групах є досить значущою і статистично достовірною. Коефіцієнт такої оцінки представників експериментальних груп у порівнянні з контрольними зріс з – 0,28 на початку дослідження до 0,62 після його завершення, тоді як у контрольних групах лише з – 0,17 до 0,27, що підтверджує робочу гіпотезу про ефективність розробленої програми, комплексу новітніх, інтерактивних форм і методів гуманістичного виховання в експериментальних групах, що дозволяє констатувати ефективність запропонованої моделі виховної системи. (Столяренко, 2017; Столяренко, 2018).

На основі цього робимо висновок, що завдяки запровадженню особистісно-орієнтованої моделі гуманістичної освіти на базі ідей людиноцентризму забезпечується ефективна реалізація завдань гуманістичного виховання молоді, створюються сприятливі умови для формування ціннісного ставлення до людини, активної громадянської позиції учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аносов И. П. Сучасний освітній процес: антропологічний аспект: Монографія / И. П. Аносов. – К. : Твім інтер, 2003. – 391 с.
2. Бим-Бад Б. М. Педагогические течения в начале XX в.: Лекции по педагогической антропологии и философии / Б. М. Бим-Бад. – М. : УРАО, 2000. – 192 с.
3. Битинас Б. П. Введение в философию воспитания / Б. П. Битинас. – М. : Фонд духовного и нравственного образования, 1996. – 141 с.
4. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста / В. И. Вернадский. – М. : Наука, 1988. – 520 с.
5. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М. В. Кларин. – М. : Арена, 1994. – 172 с.
6. Корнетов Г. Б. Цивилизационный подход к изучению всемирного историко-педагогического процесса / Г. Б. Корнетов. – М. : Просвещение, 1994. – 265 с.
7. Кулешов С. В., Медушевский А. Н. Россия в системе мировых цивилизаций: Учеб. пособие / Под общ. ред. О. В. Волобуева. – М. : Изд.-книготорговый центр «Маркетинг», Инф.-издат.агентство «Русский мир», 2001. – 776 с.
8. Максакова В. И. Педагогическая антропология / В. И. Максакова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
9. Неменский Б. М. Новое педагогическое мышление / Б. М. Неменский / Под ред. А. В. Петровского. – М. : Научная мысль, 1989. – 188 с.
10. Радіонова І. О. Сучасна американська філософія освіти і виховання: тематичні поля та парадигмально-концептуальні побудови. – Харків : ХДПУ, 2000. – 208 с.
11. Столяренко О. В. Виховання у школярів ціннісного ставлення до людини: теоретичний та методичний аспекти: [Монографія]. Кн. 1. Людський вимір: історія, минуле і сучасність / О. В. Столяренко. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2017. – 558 с.
12. Столяренко О. В. Виховання у школярів ціннісного ставлення до людини: теоретичний та методичний аспекти: [Монографія]. Кн. 2. Методологія виховання ціннісного ставлення до людини в учнів загальноосвітньої школи / О. В. Столяренко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 408 с.
13. Шаронов В. В. Основы социальной антропологии / В. В. Шаронов. – С.Пб. : Изд-во «Лань», 1997. – 446 с.

REFERENCES

1. Anosov I. P. Suchasnyi osvittinii protses: Antropologichnyi aspekt [Contemporary educational process: anthropological aspect]: Monograph / I. P. Anosov. –K.: Twim Inter, 2003. – 391 pp [in Ukrainian].
2. Bim-Bad B. M. Pedagogicheskie techenia v nachale XX v.: lektzii po pedagogicheskoi antropologii i filosofii [Pedagogical Trends at the Beginning of the Twentieth Century: Lectures on Pedagogical Anthropology and Philosophy] / B. M. Bim-Bad. – M.: URAO, 2000. – 192 p [in Russian].
3. Bitinas B. P. Vvedenie v philisophiu vospitania [Introduction to the philosophy of education] / B. P. Bitinas. – M.: Fund of Spiritual and Moral Education, 1996. –141 pp. [in Russian].
4. Vernadskii V. I. Filosofskie mysli naturalista [Philosophical Thoughts of the Naturalist] / V. I. Vernadsky. – M.: Science, 1988. – 520 p. [in Russian].
5. Klarin M. V. Innovatsionnye mkodeli povedenia v zarubezhnykh pedagogicheskikh poiskakh [Innovative models of teaching in foreign pedagogical research]/ M. V. Klarin. – M.: Arena, 1994. – 172 p. [in Russian].
6. Kornetov G. B. Tsyvilizatsionnyi podkhod k izucheniu vseirnogo istoriko-pedagogicheskogo protsessa [The civilizational approach to the study of the world historical-pedagogical process] / G. B. Kornetov. – M.: Enlightenment, 1994. – 265 p. [in Russian].
7. Kuleshov S. V, Medushevsky A. N. Rossia v sisteme mirovykh tsyvilizatsyi [Russia in the system of world civilizations]: Textbook / Ed. O. V. Volobueva. – M.: Publishing center "Marketing", Inf.-Publishing agency "Russian World", 2001. – 776 p. [in Russian].
8. Maksakova V. I. Pedagogicheskaiia antropologia [Pedagogical Anthropology] / V. I. Maksakova. – M.: Academia, 2001. – 208 p. [in Russian].
9. Nemenskii B. M. Novoe pedagogicheskoe myshlenie [New pedagogical thinking] / B. M. Nemenskii / Ed. A. V. Petrovsky. – M.: Scientific Thought, 1989. – 188 p. [in Russian].
10. Radionova I. O. Suchasna amerykanska filosofia osvity s vykhovannia: tematychni polia ta paradygmalno-kontseptualni pobudovy [Modern American philosophy of education and training: thematic fields and paradigmatic conceptual constructions. – Kharkiv: KDPU, 2000. – 208 p. [in Ukrainian].
11. Stoliarenko O. V. Vykhovannia u shkolariv tsinnisnogo stavlennia do liudyny: teoretychnyi ta metodychnyi aspekty : [Monographia]. Knyga 1/ Liudskiy vymir: istoria, mynule I suchasnist [Teaching pupils the principles of a value-centered attitude to a person: theoretical and methodical aspects: [Monograph]. Book 1. Human Realm: History, Past and Present / O. V. Stoliarenko. – Vinnitsa: LLC "Planer", 2017. – 558 p. [in Ukrainian].
12. Stoliarenko O. V. Vykhovannia u shkolariv tsinnisnogo stavlennia do liudyny: teoretychnyi ta metodychnyi aspekty : [Monographia]. Knyga 2/ Metodologia vykhovannia tsinnisnogo stavlennia do liudyny v uchniv zagalnoosvitnoi shkoly. [Teaching pupils the principles of a value-centered attitude to a person: theoretical and methodical aspects: [Monograph]. Book 2. Methodology of Teaching Pupils the Principles of a Value-Centered Attitude to a Person / O. V. Stoliarenko. – Vinnitsa: LLC "Nilan LTD", 2018. – 408 p. [in Ukrainian].
13. Sharonov V. V. Osnovy sotsialnoi antropologii [Fundamentals of Social Anthropology] / V. V. Sharonov. – St-Petersbourg : Publishing House "Lan", 1997. – 446 pp. [in Russian].

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Наталія КАНТОР. Судочинство VS. медіація: співвідношення правових інститутів.....	4
Роман КОРСАК. Перспективи використання замків у готельній індустрії України: досвід Чеської Республіки.....	11
Стелла-Катерина КУРГАСВА. Відображення теми материнства в іконографії епохи палеоліту.....	17
Дмитро МАЛЕЖИК. Діяльність творчої інтелігенції із захисту української мови в УРСР у 1960-х рр.	24

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Уляна МОЛЧКО. Лірико-пісенні солоспіви Остапа Бобикевича на вірші українських поетів початку ХХ століття.....	29
Галина ПАСІЧНИК. Мелодика та ритміка в контексті езотерики українського музичного фольклору.....	34
Дарія СКАЛЬСЬКА. Візуальне мислення у видовій специфіці мистецтв.....	40
Ольга ФАБРИКА-ПРОЦЬКА. Постать Юрія Костюка в контексті української музичної культури.....	46

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Тетяна МАКАРОВА. Фреймова модель англійськомовної протестантської проповіді.....	52
Альона МАНЬКО. Художнє моделювання образу Донбасу в ліриці Івана Низового.....	58
Мар'яна МАРКОВА. «Снігова королева» Ганса Кристіана Андерсена та «Старий годинник» Віктора Винника: компаративний аналіз.....	66
Алла ОЛЕКСІЄНКО. Суб'юнктори в детермінативному реченні німецького медичного дискурсу.....	72
Марія ОСТАПОВИЧ. Засоби реалізації іронії в романі С. Дигата «Прощання»: алюзія, цитата, повтор.....	77
Наталія ОСТРАТЮК. Дієслова відчуття в сучасних семантичних класифікаціях дієслівної лексики.....	82
Ірина ПОЛОНСКАЯ. Основной компонентный состав семантической структуры заместителей высказывания.....	88
Людмила ПОНОМАРЬОВА, Руслана ВЕРЕТЕННИКОВА. Лексико-семантичне поле як спосіб уявлення мовної картини світу письменника на прикладі твору Генріха Сенкевича «Кома грядеши».....	93
Наталія ПОПОВИЧ. Фразеологічні номени точної, неточної та приблизної квантитативності у структурі лексико-семантичного поля кількості в українській мові (на матеріалі словника «Фразеологізми та паремії Чернівеччини»).....	98
Катерина РЕЗНІКОВА, Агнета ІГНАТОЛЯ, Оксана ЗАЯЦЬ. Реалістичне зображення образів жінок та їх теоретичне осмислення в наукових статтях та романі «Над Чорним морем» Івана Нечуя-Левицького.....	103
Наталія РОМАНЕНКО. Рецепт роману «По кому подзвін» Е. Гемінгвея українською літературою ХХ–ХХІ століть (етапи, перешкоди, новітня версія).....	108

Ірина СКЛЯР. Осмислення роману Ярослава Мельника «Маша, або постфашизм» у психоестетичній площині.....	115
Микола СТАСИК. Відображення національного менталітету в романі Дмитра Кешелі «Родаки».....	122
Наталія СТЕФАНОВА. Праїндоевропейські етнічні константи та їх синкретична семантизація в архаїчному ядрі концепту <i>ДОБРО</i>	129
Лідія ХОДА. Сленгова лексика в рекламних текстах (на матеріалі словацької та української мов).....	138
Володимир ХОМА. До проблеми концепту в тексті художнього твору.....	143

ПЕДАГОГІКА

Наталія МАРЧЕНКО. Форми підвищення кваліфікації вчителів.....	148
Олена МАСЮК, Людмила ТИТАРЕНКО, Наталія СІНОПАЛЬНИКОВА. Застосування технології ейдетики в процесі навчання математики.....	154
Наталія НАУМЕНКО, Аліна РАСУЛОВА. Невербальні засоби у науковій комунікації викладачів та студентів.....	160
Катерина ОРДУ. Структура комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів.....	165
Алла САМКО. Життєвий і науковий шлях академіка Семена Устимовича Гончаренка.....	171
Ірина СІДОРОВА. Підготовка студентів педагогічних університетів до використання міжпредметних зв'язків на уроках музичного мистецтва у сучасній школі.....	178
Олена СТОЛЯРЕНКО, Оксана СТОЛЯРЕНКО. Антропологічна концепція в обґрунтуванні гуманістичних засад сучасного виховання.....	182
Ольга ТКАЧУК. Розробка моделі формування професійної компетентності майбутнього фахівця сестринської справи у процесі організації первинної профілактики ВІЛ-інфекції серед студентської молоді.....	186
Тетяна УВАРОВА. Про принципи проведення навчальних екскурсій у межах формування лінгвокультурної компетентності іноземних студентів.....	192
Hanna SHMELKOVA, Oksana UBEIVOLK. Some theoretical problems in forming of professional responsibility.....	198
Марина ЩЕРБИНІНА, Юлія БОРИСОВА. Проблеми інтеграції студентів з інвалідністю в освітнє та соціальне середовище.....	203

CONTENTS

HISTORY

- Natalia KANTOR.** Legal proceedings VS mediation: relationship between legal institutions 4
- Roman KORSACK.** Prospects for the use of castles in the hotel industry in Ukraine: experience of the Czech Republic 11
- Stella-Kateryna KURGAIEVA.** Reflection of the topic of motherhood in the iconography of the paleolithic era..... 17
- Dmytro MALEZHYK.** Activity of artistic intelligence on the protection of Ukrainian language in the Ukrainian SSR in 1960s 24

ART STUDIES

- Uliana MOLCHKO.** Lirical solosinging art by Ostap Bobykevych to Ukrainian poets' verses written in the first decade of XX century..... 29
- Halyna PASICHNYK.** Melodics and rhythmic in the context of esoterics of Ukrainian musical folklore 34
- Dariia SKALSKA.** Visual thinking in the view of specific arts 40
- Olha FABRYKA-PROTSKA.** Return Yuriy Kostyuk in the context Ukrainian music culture..... 46

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

- Tetiana MAKAROVA.** Frame model of English protestant sermon 52
- Alona MANKO.** Literary modeling of the Donbas image in the lyric of Ivan Nyzovyi 58
- Maryana MARKOVA.** Hans Christian Andersen's "Snow Queen" and Viktor Vynnyk's "Old Clock": comparative analysis 66
- Alla OLEKSIENKO.** Subjunctors in determinative sentence of German medical discourse 72
- Mariia OSTAPOVYCH.** Realization means of ironia in the novel by S. Dygat "Farewell": allusion, quote, repetition..... 77
- Natalia OSTRATIUK.** Modern semantic classification: the verbs of «feelings» 82
- Iryna POLONSKA.** The main components of the semantic structure of utterance substitutes..... 88
- Liudmyla PONOMAROVA, Ruslana VERETENNIKOVA.** Lexico-semantic field as a method of viewing the language pictures of the world of the writer at the example of creation of Henryk Sienkiewicz "Quo Vadis" 93
- Natalya POPOVYCH.** Frazeological nomens (names) of accurate, inaccurate, and approximate quantitativity in the lexico-semantic structure of quantity in the Ukrainian language (on the material of the dictionary "Phraseologisms and paremiias of the Chernivtsi region")..... 98
- Kateryna REZNIKOVA, Ahneta IHNATOLIA, Oksana ZAIATS.** Realistic pictures of women and their theoretical sense in scientific articles and novels of Ivan Nechuy-Levitsky..... 103
- Nataliia ROMANENKO.** The reception of E. Hemingway's novel «For Whom the Bell Tolls» by the Ukrainian literature of the XX–XXI centuries (stages, barriers, modern version) 108
- Iryna SKLIAR.** The psychopoetical comprehension of Yaroslav Melnik's novel «Masha, or the fourth reich» 115
- Mykola STASYK.** Reflection of national mentality in the novel of Dmytro Keshelya "Parents" 122

Nataliia STEFANOVA. Proto Indo-European ethnic constants and their syncretic semantization in archaic core of concept <i>GOOD</i>	129
Lidiia KHODA. Slang vocabulary in advertizing copies (as exemplified by Slovak and Ukrainian languages).....	138
Volodymyr KHOMA. In point of concept in literary works.....	143

PEDAGOGY

Nataliia MARCHENKO. Forms of improvement of teachers qualification	148
Olena MASIUK, Liudmyla TYTARENKO, Nataliia SINOPALNIKOVA. Application of education technology in mathematics education	154
Nataliia NAUMENKO, Alina RASULOVA. Non-verbal means in scientific communication between teachers and students	160
Kateryna ORDU. Structure of communicative competence of future family doctors.....	165
Alla SAMKO. The life and scholarly career of the academician Semen Honcharenko.....	171
Iryna SIDOROVA. Preparation of students of pedagogical universities to use inter-interior connections on music art in modern school	178
Olena STOLIARENKO, Oksana STOLIARENKO. The role of antropological concept in modern humanistic education	182
Olha TKACHUK. Development of a model for the formation professional competence of future nursing specialists on the organization of primary prevention of HIV-infection among student youth	186
Tetiana UVAROVA. About the principles of conducting educational excursions as a part of the formation of foreign students' linguocultural competence	192
Hanna SHMELKOVA, Oksana UBEIVOLK. Some theoretical problems in forming of professional responsibility	198
Maryna SHCHERBYNINA, Yuliia BORYSOVA. Problems of integration of the students with disabilities into the educational and social environment.....	203

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 24. ТОМ 2
ISSUE 24. VOLUME 2**

Редактори-упорядники
Василь Льницький
Андрій Душиний
Іван Зимомря

Здано до набору 05.08.2019 р. Підписано до друку 29.08.2019 р.
Гарнітура Times New Roman. Формат 64x90/8.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 24,64. Зам. № 0719/160. Наклад 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.